

Att skriva uppsats i nationalekonomi vid Stockholms universitet

Mahmood Arai, Adam Jacobsson, Michael Lundholm och Astri
Muren

Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet

Version 1.5, 21 augusti 2017

Innehåll

1.	Inledning	2
2.	Vad är en uppsats i nationalekonomi?	2
3.	Vilka krav ställs?	3
4.	Regler för uppsatsens utformning	9
5.	”Du skall inte stjäla”	21
6.	Handledningen	26
7.	Uppsatsseminariet	29
8.	Avslutning	32
9.	Tack	33
10.	Litteraturförteckning	33

1. Inledning

För att kunna ta ut en kandidatexamen med nationalekonomi som huvudområde skall man genomföra ett examensarbete på vetenskaplig grund. På nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet görs examensarbetet inom kursen EC6902 Kandidatuppsats i nationalekonomi. Examensarbetet avrapporteras i en uppsats som presenteras av författarna, diskuteras av opponenter och examineras av en särskilt utsedd examinator på ett uppsatsseminarium. Att vara opponenter på en annan students uppsats och att aktivt närvara vid ett antal seminarier ingår också i examinationskraven.

Denna skrift har till syfte att beskriva för dig som är student på dessa kurser dels vilka krav som ställs på uppsatsen, samt att beskriva de regler som gäller för uppsatsens utformning. Det finns många olika skolor för hur man bör utforma en akademisk uppsats, men här beskriver vi de regler som skall gälla vid vår institution. I skriften kommer vi att också ge exempel på tre olika typer av uppsatser: en empirisk uppsats, en teoretisk uppsats och en översiktsuppsats. Vi ger även en hel del rekommendationer om hur uppsatsarbetet bör bedrivas. Vi kommer också att beskriva hur det avslutande seminariet kommer att gå till och ge rekommendationer om hur du bör gå tillväga när du presenterar och försvarar din egen uppsats och opponerar på en annan uppsats.

2. Vad är en uppsats i nationalekonomi?

En uppsats i nationalekonomi är en uppsats där man behandlar ett nationalekonomiskt problem. Frågan är då vad som är ett nationalekonomiskt problem och svaret på denna fråga är inte alldeles uppenbart.¹ Vi behöver dock inte

---

¹ Nationalekonomi kan handla om väldigt mycket och bland nationalekonomer finns dessutom olika uppfattningar om vad nationalekonomi är. En ganska extrem ståndpunkt har uttryckts av Chicagoekonomen Jacob Viner: "Economics is what economists do." (citerad från Watts (2002, sid. 383, not 1). Denna funktionella definition har bl.a. avvisats av James Buchanan: "Man's

ta ställning till vad nationalekonomi är eller vad som är ett nationalekonomiskt problem i allmänhet. Vi behöver bara definiera vilken typ av nationalekonomiskt problem som skall avhandlas i specialarbetet. Det viktiga är att det problem som väljs och de metoder som används för att analysera problemet tar sin utgångspunkt i den nationalekonomiska litteraturen. Den valda frågan skall behandlas med hjälp av nationalekonomiska teorier (som mikroteori, makroteori, spelteori m.m.) och/eller ekonometrisk analys (mikroekonometri, tidserieanalys, m.m.). Det är alltså inte det faktum att uppsatsen handlar om t.ex. Riksbanken som gör den till en uppsats i nationalekonomi (man kan skriva en statsvetenskaplig uppsats om Riksbanken, eller en företagsekonomisk), och omvänt kan man skriva en uppsats i nationalekonomi som handlar om sociala normer.

Det är inte absolut nödvändigt att välja sitt uppsatsproblem i anslutning till någon av de specialinriktade kurser man läst, men det är ofta en fördel att göra eftersom man i dessa kurser fått lite mer inblick i några ekonomiska problem. Uppsatsarbetet underlättas av att man väljer sitt uppsatsproblem inom ett område där institutionen kan ge handledning. Inför uppsatskurserna ges information om olika områden som institutionen kan ge handledning inom.

3. Vilka krav ställs?

De krav som ställs regleras av kursplanerna och där framgår att²

”Efter avslutad kurs förväntas studenten kunna: genomföra en med vetenskaplig analysmetod självständig nationalekonomisk undersökning på grundnivå utan lång tidsutdräkt, kritiskt förhålla sig till i undersökningen använt material, klart disponera och redovisa

---

behavior in the market relationship, reflecting the propensity to truck and barter, and the manifold variations in structure that this relationship take these are proper subjects for the economist's study.” (Buchanan 1979, sid. 19)

² Se under Kursens mål.

analysresultaten samt argumentera skriftligen och muntligen för de egna resultatens giltighet, samt analysera och värdera resultatet av andras undersökningar på samma nivå.” (Kursplan 2015, EC6902.) Alltså,

- användningen av en vetenskaplig analysmetod,
- självständighet,
- hur lång tid det tar att skriva uppsatsen,
- kritisk förmåga samt
- det sätt resultaten är presenterade i uppsatsen är viktiga kriterier vid bedömningen av uppsatsen. Observera att kriterierna är listade i den ordning de kom i citatet från kursplanen och inte nödvändigtvis i prioriteringsordning. I det följande skall vi säga något om dessa kriterier i tur och ordning.

3.1 Vetenskaplig analysmetod

Ett första allmänt kriterium på vetenskaplighet är om undersökningen ställer en fråga som går att få svar på inom ramen för uppsatsen. Detta innebär att frågan måste vara avgränsad. Om man inte ställer en konkret fråga innebär det att man inte vet vad det man kommer fram till är svaret på! Utan en väl avgränsad problemställning befinner man sig i samma situation som när Alice i underlandet möter klockarkatten:

”-Jag undrar om du skulle vilja tala om för mej vilken väg jag skall gå nu?

-Det beror rätt mycket på vart du ska? svarade katten.

-Det gör nästan detsamma ...sa Alice.

-Då gör det detsamma åt vilket håll du går, sa katten.”

Carroll (1983, sid. 55)

Ett andra kriterium är att vägen från syfte/frågeställning, via teoretisk och/eller empirisk argumentation och analys fram till resultat är genomskådlig, tydlig, entydig och därmed möjlig att reproducera under de förutsättningar som explicit anges gälla för undersökningen. Andra skall kunna upprepa studien och komma till samma resultat.

Det är av betydelse att den teoretiska eller empiriska ansats som väljs är på en lämplig nivå. Exempelvis kan de teorier man lärde sig på den första kursen man läste inte betraktas som tillräckliga för examensarbetet. Uppsatskrivandet ska ju ge övning respektive färdighet att tillämpa de metoder man lärt sig och den färdiga uppsatsen ska visa att studenten har lärt sig rimligt mycket om hur man använder nationalekonomiska metoder. Det hindrar inte att det bidrag man själv gjort kan vara mycket enkelt.

3.2 Självständighet

Självständighet i detta sammanhang innebär förekomsten av författarens egna, men samtidigt i ekonomisk teori grundade, frågeställningar, tolkningar och argument. Självständighet innebär alltså att man ger ett eget bidrag av något slag till analysen av det problem man studerar. Exempel på bidrag kan vara att man själv formulerar det problem man studerar, att man själv ser att en viss teori är tillämplig på problemet, att man identifierar luckor eller motsägelser i tidigare studier av relevans för problemet.

Ett misstag som inte är helt ovanligt men som utgör en betydande svaghet i en akademisk uppsats, är att man förväxlar eget tyckande med självständig analys. Det är inget konstigt att man som författare eller läsare tycker något om materialet i uppsatsen, men tyckande, d v s bedömningar som inte är baserade på ekonomiska resonemang, hör inte hemma i uppsatsen. Det egna tyckandet kan eventuellt användas som inspiration då man identifierar teoretiska och/eller empiriska argument för och emot en slutsats, men det är argumenten som är intressanta för

läsaren och som skall finnas med i uppsatsen. Utgångspunkten skall vara att läsaren är intresserad av att bli informerad genom att få de relevanta argumenten identifierade och utvecklade för sig. Man läser inte en akademisk uppsats för att få reda på vad författaren tycker, utan för att själv bilda sig en välgrundad uppfattning.

3.3 Tiden det tar att skriva uppsatsen

Den tid det tagit att skriva uppsatsen är av betydelse för bedömningen. Detta kan ses utifrån utgångspunkten att kvaliteten på en uppsats av given omfattning beror på hur mycket tid som läggs ner på uppsatsen. Eftersom uppsatsen ska motsvara 10 veckors heltidsarbete är det rimligt att kvalitetskraven anpassas efter denna tidsåtgång och arbetsinsats. En uppsats som tagit betydligt längre tid än den angivna tiden att skriva bör ju vara bättre, men det är därmed inte klart att detta skall avspeglas i ett högre betyg.³

3.4 Kritisk förmåga

Kritisk förmåga innebär att rätt kunna värdera de olika beståndsdelarna i den egna analysen/argumentationen. Exempelvis genom att man visar sig medveten om distinktionen mellan resultat och antaganden, mellan vad som är andras tolkningar och vad som är egna tolkningar. Man ska så långt som möjligt förvissa sig om att fakta som används i undersökningen är korrekta. Detta kan göras genom att man kontrollerar att de har kritiskt granskats av andra och/eller genom att de granskas av författaren. Alternativa hypoteser och tolkningar skall tas upp och reservationer avseende tolkningar av resultat skall redovisas tydligt. Man redogör alltså för sin studies brister och avgränsningar och notera att detta är något som stärker

---

³ Ibland finns det legitima skäl till olika slags studieavbrott. Sådana skall naturligtvis inte påverka betygsättningen. I samband med ett studieavbrott bör man därför kontakta studievägledaren för att dokumentera detta och skälen för det.

trovärdigheten! När det gäller tolkningar av resultaten som berör slutsatser för ekonomisk politik skall göras tydligt vad som är vetenskapliga resultat baserade på givna antaganden och vad som är värderingar. Exempel på detta är skillnaden mellan att å ena sidan utreda konsekvenserna av en viss typ av ekonomisk politik inom ramen för en viss modell och å andra sidan säga något om dessa konsekvenser är bra eller dåliga i någon mening.

Studien skall förhålla sig till tidigare undersökningar av samma eller liknande fråga, och ge ny information genom att lägga till något utöver de tidigare undersökningarna. Sir Isaac Newton skrev 1676 i ett brev att "...if I have seen further it is by standing on the shoulders of giants" (Newton 1992, sid. 493). Detta är alltså ett uttryck för föreställningen om vetenskapens kumulativa karaktär.⁴

Det är viktigt att ha i minnet att detta inte får innebära en blind auktoritetstro. De resultat från tidigare studier som används i undersökningen skall granskas kritiskt. Därigenom kan man komma längre än vad de som tidigare arbetet på området gjort. Inte bara därför att man bygger på föregångarnas, så att säga, positiva bidrag, utan också för att det kan finnas begränsningar eller till och med fel i tidigare studier som det egna bidraget inte belastas av. Man skall alltså kritiskt förhålla sig till tidigare studier, inte slaviskt bygga på dem.

3.5 Presentation av resultaten

I bedömningen tas också hänsyn till hur väl man presenterar sin analys och sina resultat. Detta är viktigt i sig eftersom det påverkar hur väl den som läser uppsatsen kan förstå författarens resonemang. Det är också viktigt med tanke på att

---

⁴ Uttrycket dvärgar på jättars skuldror kommer inte ursprungligen från Newton. Det kan i vart fall beläggas ha använts av den bretagnske medeltidsfilosofen Bernard av Chartres (död ungefär 1130), citerad av John av Salisbury, biskop i Chartres under 1100 talet:

"We are like dwarves on the shoulders of giants, so that we can see more than they, and things that a greater distance, not by virtue of any sharpness of sight on our art, or any physical distinction, but because we are carried high and raised up by their giant size." (John av Salisbury 1992, sid. 66)

arbetsuppgifterna för en person med kandidatexamen i nationalekonomi gärna består i att man skriver utredningar för att de ska läsas och förstås av någon annan.

Den målgrupp som uppsatsen skall skrivas för är andra studenter på den kurs författarna läser. Läsaren skall alltså kunna följa resonemang på den nivån. Samtidigt är det viktigt att inte överskatta läsarens förmåga att sätta sig in i ens tankegång. Det är ett ganska vanligt fel att inte förklara sina resonemang tillräckligt väl. Läsaren ska naturligtvis läsa noga och kunna kontrollera att resonemangen i uppsatsen är korrekta, men läsaren ska inte behöva rekonstruera författarens argument och förklaringar utan det ska författaren göra. En risk med att inte förklara sin argumentation tydligt är att läsaren (och examinatorn) tror att man inte själv förstår sina argument och resultat:

”Vad du ej klart kan säga, vet du ej; med tanken ordet föds på mannens läppar: det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta.”

(Tegnér 1943, sid. 156)

3.6 Övriga krav

Utöver att uppsatsen skall författas ingår det vissa obligatoriska seminarieaktiviteter i specialarbetet. Den första är att uppsatsen skall presenteras och försvaras på ett offentligt seminarium. Godkänd uppsats och godkänd presentation och försvar ger tillsammans 13.5 högskolepoäng. De återstående poängen erhålls genom närvaro och aktivitet vid uppsattsseminarier utöver det då den egna uppsatsen behandlas, samt opposition på en uppsats.

Efter seminariebehandlingen skall synpunkter som framkommit på seminariet arbetas in i uppsatsen efter instruktion från examinatorn. En slutlig version av uppsatsen lämnas till examinator innan uppsatsen arkiveras.

4. Regler för uppsatsens utformning

4.1. Allmänt

I detta avsnitt skall vi gå igenom de regler som skall beaktas vid utformningen av uppsatsen. Om man går till handböcker i uppsats- och PM-skrivning kommer man att hitta många olika modeller för att lösa problem som har att göra med hur man skall presentera resultaten av sin undersökning som en uppsats eller artikel. Olika vetenskapliga discipliner har dessutom sina egna traditioner om hur man bör skriva. I vissa avseenden är därför de regler vi anger här inget annat än den norm som finns inom nationalekonomin. I andra avseenden finns ingen sådan norm. Det gäller t ex hur man bör ange källor och referenser där i stort sett varje tidskrift och förlag har sin egen norm. Oftast kan man i dessa sammanhang inte tala om rätt eller fel så länge man som författare är konsekvent. Genom att ange regler för hur uppsatsen i detta avseende skall utformas vill vi framförallt underlätta skrivandet av uppsatsen: Ingen skall behöva fundera över hur uppsatsens yttre skall se ut. Fokus skall vara på det nationalekonomiska innehållet och inte på det yttre formatet. I den mån vi inte reglerar hur man bör skriva och utforma texten skall de anvisningar som ges av Svenska språkrådets (2017) skrift *Svenska skrivregler* följas.

En del av presentationen är språket och språkbehandlingen. De flesta uppsatser skrivs på svenska men man får också skriva på engelska. Det kan finnas olika skäl till att man vill skriva på engelska, t ex att man tänker sig en yrkesbana utanför Sverige. Man bör dock allvarligt överväga nackdelarna med att skriva på ett främmande språk. Generellt, oavsett vilket språk man skriver på, gäller att ju mer vana och erfarenhet man har att skriva på det språket desto bättre blir det. Från vår erfarenhet som handledare och examinatorer av uppsatser vet vi också att det kräver en betydligt större arbetsinsats att skriva en uppsats på engelska än på svenska och att resultatet ofta inte blir helt lyckat.

Språkbehandlingen kan påverka presentationen. Vi rekommenderar att man tidigt under uppsatsarbetet börjar skriva in text i ordbehandlaren. Skriv ut texten på papper, läs och markera justeringar som bör göras med penna. För in ändringarna i ordbehandlaren. Denna process bör upprepas ofta. Ofta behöver man använda facktermer av olika slag. Dessa är ibland så specialiserade inom nationalekonomin att man ofta måste förklara vissa av dem även för andra nationalekonomer. Man bör därför anstränga sig att inte krydda språket med alltför många sådana termer. Det förekommer ofta förkortningar av olika slag och man bör förklara dem första gången de används. Låt kamrater och släkt läsa uppsatsen, gärna personer som inte är nationalekonomer: Är det begripligt för dem? Vad gäller uppsatsens allmänna utformning skall följande restriktioner följas:

- Kandidatuppsatsens omfattning skall vara 20-30 A4-sidor. Sidangivelsen gäller exklusive innehållsförteckning och litteraturförteckning men inklusive författarnas egna bilagor.
- Texten skall vara skriven med 12 punkter och radavstånd 1,5.
- Satsbredden (alltså textens bredd) bör vara ungefär 14 cm. Det innebär att höger- och vänstermarginalerna skall vara ca 3,5 cm breda.⁵
- Undvik alltför många rubriknivåer. Normalt räcker det med en eller högst två rubriknivåer.
- Fotnoter skall användas för att göra en utvikning eller utvidgning från det resonemang man för i huvudtexten. Det handlar alltså om ett textavsnitt som

---

⁵ Skälet till att vi anger ett mått för satsbreddens omfattning är inte bara att vi vill reglera uppsatsens omfattning. Ett annat skäl är att en texts läsbarhet beror på satsbreddens omfattning i förhållande till graden. Erfarenheten visar att det är lämpligt att man väljer en satsbredd som är sådan att man får minst 35-45 och högst 55-65 tecken per rad. Eftersom det använda typsnittet spelar viss roll kan man här inte ange exakta mått. Denna skrift har satsbredden 14 cm, men typsnittet är sådant att antalet tecken ligger över den övre gränsen av intervallet 55-65 tecken. Se vidare t.ex. Hellmark (1991, kapitel 2).

tillför något till ens argumentation men som på något sätt ligger vid sidan om den röda tråd man följer. Fotnoter skall alltså inte användas för källhänvisningar. Det beror på att nationalekonomin till skillnad från andra discipliner, tex historia, förutom användning av datamaterial, i mycket liten utsträckning använder sig av primärt källmaterial. Antalet källhänvisningar som skall redovisas är därför så pass begränsat att det inte tynger ned brödtexten om man tar med dem där. Det innebär inte att fotnoter inte kan innehålla källhänvisningar eftersom man kan behöva göra sådana inom ramen för den utveckling man gör i fotnoten. Exempel på detta finns i fotnoterna 1, 4, 5 och 7. Vad som menas är istället att en fotnots enda funktion inte skall vara att ge källhänvisningar. Det kan dock finnas tillfällen då man behöver göra just detta. Fotnot 8 utgör ett exempel. Orsaken till att vi tycker att man där kan bryta mot huvudregeln är att vi gör ett citat i styckerubriken. Huvudregeln hade då inneburit att vi också skulle ha källhänvisningen där, vilket skulle sett väldigt märkligt ut. I detta fall är det bättre att frång regeln och lägga hänvisningen i fotnoten.⁶

Alla uppsatser har följande beståndsdelar:

- Titelsida
- Eventuell innehållsförteckning
- Inledning
- Uppsatsens huvuddel
- Avslutning

---

⁶ Det här är exempel på en fotnot. Den är placerad på samma sida som fotnotsmarkören. Det förekommer också att fotnoter placeras längst bak i uppsatsen, t.ex. efter avslutningen men innan litteraturförteckningen. En sådan placering skall undvikas eftersom det blir svårare att hoppa mellan huvudtext och fotnot och tillbaka.

- Eventuellt tack
- Litteraturförteckning
- Eventuella bilagor

Vi går nu igenom var och en av dessa uppsatsens komponenter.

4.2. Titelsida

Titelsidan skall som framgår av namnet ange uppsatsens titel. Där skall också finnas författarens namn och den kurskod som författaren är registrerad på samt den termin som uppsatsen seminariebehandlas. I övrigt skall titelsidan utformas enligt den mall som tillhandahålls av institutionen. Observera att titelsidan saknar sidnummer. I egenskap av student vid Stockholms universitet har man rätt att använda universitets logga (versionen med svensk text) på sitt examensarbete.

4.3. Innehållsförteckning

Om man vill ha en innehållsförteckning skall den komma direkt efter titelsidan och inte ta mer utrymme än en sida. Innehållsförteckning behöver dock inte användas i en uppsats av detta slag. Detta gäller särskilt då uppsatsen är kort och har en förutsägbar struktur (vilket är fallet om man följer anvisningarna in denna skrift). Inledningen, se nästa avsnitt, skall dessutom avslutas med en kort redogörelse för uppsatsens disposition.

4.4. Inledning

Inledningen skall innehålla ett syfte och en motivation till varför syftet är meningsfullt och intressant. Motivationen kan komma före syftet men båda skall komma tidigt i inledningen. Syftet kan (men måste inte) preciseras så att man anger

några frågeställningar som skall besvaras och som tillsammans leder till att syftet uppnås.

I inledningen skall också finnas en diskussion om hur man går tillväga. Den ansats som används för att svara på frågan motiveras och presenteras i någon av följande former:

- den teoretiska modellramen och val av modell, eller
- empiriskt upplägg med tillhörande data och ekonometrisk/experimentell metod eller
- den övergripande strukturen och den genomgripande logiken i val av de studier som översikten behandlar och inte behandlar.

Notera att genom att precisera detta har man redogjort för uppsatsens metod och tillvägagångssätt. Val av modell och/eller empiriska uppläget samt avgränsning av litteraturöversikten motiveras i relation till tidigare studier. Inledningen kan med fördel innehålla en kort översikt om tidigare studier på området. Sista stycket i inledningen ger en beskrivning av hur återstående delen av uppsatsen är disponerad. Detta görs med hänvisning till de olika avsnitten i uppsatsen.

Det är viktigt att inledningen skrivs som en sammanhållen enhet och inte blir en mekanisk sammanfogad lista på nyckelord representerande de tankegångar och resonemang som skall finnas med. Alltför ofta ser man uppsatser vars inledningar är sönderbrutna av underrubriker innehållande nyckelorden *frågeställningar*, *problemavgränsning*, *syfte* och *metod* som om de vore tomma lådor som skall fyllas med innehåll. Försök istället skriva inledningen som en enhet som uttrycker en sammanhållen tankegång om projektets problem och hur det hanterats.

- Det skall därför inte finnas några underrubriker i inledningen.

4.5. Uppsatsens huvuddel

Utformningen av uppsatsens centrala avsnitt bestäms i praktiken av vilken typ av uppsats man skriver. Här följer en närmare beskrivning av hur man lägger upp tre olika typer av uppsatser: en empirisk uppsats, en teoretisk uppsats och en översiktsuppsats.

Empirisk uppsats

En empiriskt orienterad uppsats huvuddel skall i normalfallet innehålla följande avsnitt:

- Teoretisk bakgrund
- Tidigare studier
- Data och empirisk modell
- Resultat

I avsnittet om den teoretiska bakgrunden ges den teoretiska ramen och formuleringen av de hypoteser som skall testas och samband som skall undersökas. Utgå från relevant teori i allmän och generell form och gå vidare med att argumentera varför och hur teorin kan hjälpa att avgränsa och ställa frågan i uppsatsen på ett precist sätt. Teorigenomgången behöver inte nödvändigtvis innebära att man går igenom en eller flera modeller.

Under rubriken ”Tidigare studier” görs en genomgång av tidigare relaterade empiriska undersökningar. Här ska man begränsa genomgången till de näraliggande studierna. Om frågan berör svenska förhållanden måste vikten ligga i redovisningen av resultat på svenska data med utgångspunkt från den internationella litteraturen på området.

Data som används beskrivs noga (källor, urval, bortfall, antal observationer etc). Detta ska dels göra det möjligt att återskapa dina data på basis av

beskrivningen och dels skall läsaren få bra inblick i data. Beskrivande statistik är en nödvändighet. Man ska kunna få inblick i definitioner av variablerna och variationen i data. Lägga tonvikten på de centrala variablerna. Gör en beskrivning av den empiriska modell du använder. Motivera ditt val. Diskutera bristerna i din modell.

Redovisa dina resultat med tonvikt på det centrala i uppsatsen. Man behöver inte gå igenom alla regressionsresultat. Man kan dock hänvisa till estimeringar man gjort även om man inte redovisar dem explicit i uppsatsen. Det ska vara möjligt att förstå allt som presenteras i en tabell utan att man behöver slå upp i texten vad variablerna står för eller vilka data som används etc. Undvik förkortningar för variabelnamn. I de fall en variabel förkortas skall förkortningen vara intuitiv. Undvik indexering av variabler för olika nivåer av en kategorivariabel så som utbildning1, utbildning2, etc. Döp om dem till vad de står för som: grundskola, gymnasium, etc. Gör ingen slavisk beskrivning av innehållet i tabellen. Uppsatsens frågeställning skall hela tiden vara i fokus och alla resultat skall knytas till frågan.

Teoretisk uppsats

Syftet med en teoretisk uppsats är i de flesta fall antingen att (1) förklara empiriska observationer eller (2) undersöka vilka prediktioner en viss typ av ekonomisk teori gör. "Empiriska observationer" bör ges en vid tolkning: Det kan röra sig om systematiska statistiska undersökningar som lett fram till att man observerat ett ekonomiskt beteende som inte är konsistent med etablerad teori. Men det kan också röra sig om mer enskilda observationer man själv gjort som inte omedelbart överensstämmer med gängse nationalekonomisk teori.

En vanlig variant av det andra syftet är att undersöka vilka verkningar en viss typ av ekonomisk politik har i en specifik situation. Det kan här röra sig om att analysera konsekvensen av dagsaktuella ekonomiska politiska förslag. Därifrån är

inte steget långt till ett tredje syfte, nämligen att (3) undersöka hur ekonomisk politik bör utformas. Medan de två första syften brukar kallas ”positiva” kallas det tredje ”normativt” eftersom ”bör utformas” innebär en värdering. En väldigt vanlig frågeställning är hur ekonomisk politik bör utformas för att leda till Paretoeffektivitet i den aktuella modellen. Man bör dock komma ihåg att när man diskuterar hur politik bör utformas handlar det om värderingar.

I modellavsnittet preciserar man komponenterna i den modell man väljer att använda. Det svåra ligger i att hitta en lämplig modell. Startpunkten är lämpligen en redan existerande modell, t ex från kurslitteraturen, som man förändrar så att den är lämplig för det problem som skall analyseras. Modellen bör vara så enkel som möjligt, men samtidigt tillräckligt komplex för att på ett intressant sätt kunna beskriva det fenomen man är intresserad av att analysera.⁷

Modellavsnittet innehåller oftast en beskrivning av de ekonomiska aktörer som modellen består av samt en beskrivning av hur de beter sig. Det sker genom att man beskriver de optimeringsproblem aktörerna står inför och studerar första ordningens villkor. Beroende på det problem som man studerar kan modellen innebära partiell jämvikt (d v s man utgår från att priserna är givna), allmän jämvikt (priserna bestäms i jämvikt) eller någon form av strategisk interaktion. Man kan också variera den information som beslutsfattare har tillgänglig.

När modellens beståndsdelar är definierade kan man övergå till att redovisa resultaten. Det kan ske genom s k komparativ statik av första ordningens villkor där man undersöker hur aktörernas beslutsvariabler påverkas av olika exogena variabler. Man kan sedan undersöka om det överhuvudtaget finns någon jämvikt.

---

⁷ Principen om enkelhet kommer från den brittiske medeltidsfilosofen William av Ockham som bla blivit känd för ett yttrande som kommit att kallas Ockhams rakkniv, d.v.s. ”...att det är fåfängt att åstadkomma något (förklara något) genom flera (förklaringsgrunder), som kan åstadkommas (förklaras) genom färre” Wilhelm av Ockham (1983, sid. 381).

Är jämvikten unik eller finns det flera? Vilka är jämvikternas välfärdsegenskaper?
Är den Paretoeffektiv? Spelar ekonomisk politik någon roll i detta avseende?

Översiktsuppsats

I översiktsuppsatsen är översikten, d v s en kommenterad sammanställning av andra studier, det centrala och den kommer alltså efter inledningen. Om man för översikten valt teoretiska studier refereras dessa och centrala antaganden noteras. Sedan relateras de teoretiska resultaten till varandra och till uppsatsens syfte på ett sådant sätt att det framgår om de teoretiska resultaten pekar åt samma eller olika håll, och vad i studierna detta beror på. Detta bör leda fram till att man identifierar centrala förutsättningar på vilka prediktioner med relevans för syftet/frågeställningen kan betingas. Det är viktigt att översikten kommenterar de undersökta studiernas respektive styrkor och svagheter.

Om översikten görs på empiriska studier gör man på liknande sätt - studierna och resultaten refereras, och man identifierar tendenser och söker finna mönster och dra slutsatser utifrån dessa. Det är i princip möjligt att göra en teoretisk och empirisk översikt och då är det lämpligt att separera dem i olika avsnitt. Översiktsuppsatsen skall inte bestå av referat presenterade utan författarens tolkningar och kommentarer. För att en översiktsuppsats skall kunna innehålla ett tillräckligt mått av självständighet måste författaren förhålla sig till de refererade studierna så som beskrivits ovan. Detta innebär givetvis också att de refererade studierna skall presenteras med uppsatsförfattarens egna ord. Det är inte acceptabelt att använda någon annans textavsnitt med mindre omskrivningar.

Det förekommer ibland spekulationer bland studenter om att man måste skriva en empirisk eller teoretisk uppsats för att kunna få högsta betyg; att översiktsuppsatser inte duger. Det stämmer inte. Översiktsuppsatser kan synas lättare att skriva än de andra två typerna men är i själva verket mycket svårare. Det krävs att den som skall skriva översikten behärskar materialet för översikten väl

och kritiskt kan förhålla sig till det. Det blir därför svårare att i en översiktssuppsats kunna ge ett eget bidrag som är klart och tydligt jämfört med att ge ett bidrag inom ramen för de andra två typerna av uppsats. Det är därför det är svårare att få ett högre betyg på denna typ av uppsats.

4.6. Avslutning

Avslutningen skall summera upp uppsatsen och återkoppla till uppsatsens syfte; man skall visa att man gjort man sagt sig vilja göra. Vilken fråga ställdes och vilka svar har undersökningen lett till? Vilka är de huvudsakliga resultaten? Vilka förutsättningar, premisser och antaganden var viktiga för att just dessa resultat erhöles? Avslutningen kan med fördel även nämna aspekter på det problem som avhandlats som inte berörts i uppsatsen men som kan tänkas påverka resultaten.

4.7. Tack

Det är möjligt att man fått hjälp av en eller fler personer och vill uttrycka sin tacksamhet. Det kan också vara så att man fått avsevärd hjälp på någon punkt och vill ge den hjälpande handen ett erkännande. Om man vill tacka sin handledare är detta platsen att göra det. Observera dock att det inte finns något uttryckligt eller underförstått krav på att man måste tacka sin handledare. På det avslutande seminariet kan det också ha framkommit synpunkter som man haft nytta av. Man kan då tacka seminariedeltagarna som grupp när man gör den sista revisionen av uppsatsen.

4.8. Litteraturförteckning

Litteraturförteckningen hänger intimt ihop med de källhänvisningar man gjort; se avsnitt 5.1 nedan. Huvudregeln är dels att om man hänvisat till en källa så skall denna källa finnas i litteraturförteckningen, dels det omvända d.v.s. att om en källa finns i litteraturförteckningen så skall det också finnas en källhänvisning till den. Det finns inget skäl att i litteraturförteckningen ta upp litteratur som man inte

använder sig av i uppsatsen. Om man tycker att det finns skäl att i litteraturförteckningen ta upp en publikation som man inte angett som en källa i uppsatsen bör man antingen hänvisa till den i uppsatsen eller annars ta bort verket från förteckningen.

När man i litteraturförteckningen tar upp ett verk skall man komma ihåg att skälet för att man gör det är att läsaren skall kunna hitta verket. Man skall därför alltid ange tillräckligt med information för att detta skall vara möjligt. Det format som används för att beskriva denna information varierar mellan olika ämnen och förlag. Det format som beskrivs här och som skall användas av uppsatsförfattare är det som förekommer i tidskriften Ekonomisk debatt; för ytterligare exempel på hur olika slags publikationer skall beskrivas se denna tidskrift samt litteraturförteckningen för denna uppsats.

För böcker betyder det att man anger författare, fullständig boktitel, det förlag som publicerat boken samt tryckort, publiceringsår och i förekommande fall använd upplaga på följande sätt:

- Pigou, A C (1963) *A study in public finance*, Macmillan & Co Ltd, London, tredje reviderade upplagan.

Observera att boktiteln är i kursiv. Ibland är den bok man hänvisar till en samlingsvolym där man bara hänvisar till ett enskilt kapitel. Det är då viktigt att ange vilka sidor artikeln finns i boken:

- Arnott, R (1994) Reflections on optimal tax theory, sid. 257 281 i *Modern public finance*, J M Quigley och E Smolensky (red), Harvard University Press, Cambridge Mass.

Här är det titeln på den bok artikeln är publicerad i som är i kursiv. Det normala är dock att artiklar publiceras i tidskrifter. Man anger då författare, artikelns titel, tidskriftens namn, volymnummer, de sidor i denna volym som artikeln förekommer på samt publiceringsår:

- Mirrlees, J A (1971) An exploration in the theory of optimum income taxation, *Review of Economic Studies*, vol 38, sid. 135-208.

Konsekvensenligt är tidskriftens namn i kursiv. Alla tidskrifter anger dock inte volymnummer. Då får man på annat sätt ange årgång och löpnummer:

- Englund, P, T Persson och T Teräsvirta (2003) Statistiska metoder för ekonomiska tidsserier, *Ekonomisk debatt*, årg 31, nr 8, sid. 5-15.

Ibland kan en uppsats eller skrift vara publicerad inom ramen för skriftserier som akademiska (eller andra) institutioner eller organisationer ger ut. Det kan röra sig om akademiska avhandlingar eller sk working papers:

- Jacobsson, A (2003) War, drugs and media - Arenas of conflict, *Dissertations in economics* 2003:6, Department of Economics, Stockholm university.

Olika webbdokument (egentligen alla slags filer som finns på nätet oavsett format) blir alltmer vanliga som källor. Det viktiga vad gäller dessa dokument är att man (i) anger den korrekta webadressen där man hittat dokumentet, den s k URL (Universal Resource Locator), att även om det är ett webbdokument anger eventuell publikationsserie etc som dokumentet tillhör, samt att man anger när man hittade dokumentet (webben ändras hela tiden).

Normalt sett anges upphovsansvariges efternamn, förnamn eller organisation/myndighet, årtal och eventuellt datum, titel, eventuell upplaga eller versionsuppgift, publikationsserie etc, URL samt accessdatum. Här är två exempel:

- Lundholm, M., (2004), Decentralising public goods production, *Research Papers in Economics* No 2004:6, Department of Economics, Stockholm

University. http://swopec.hhs.se/scripts/redirect.pl?u=http%3A%2F%2Fwww.ne.su.se%2Fpaper%2Fwp04_06.pdf&f=sunrpe2004_0006. [2006-08-14]

- SCB, 2006-08-10, Konsumentprisindex (KPI) juli 2006: Något högre inflationstakt, Pressmeddelande från SCB Nr 2006:195, http://www.scb.se/e/templates/pressinfo___175575.asp. [2006-08-14].

Ordbehandlingssystem innehåller ofta en möjlighet att använda aktiva hyperlänkar som gör att man om uppsatsen läses i datorn med ett klick på länken direkt laddar det dokument länken pekar på.

4.9. Bilagor

Huvudregeln är att det inte behövs några bilagor i uppsatsen. Det finns dock några undantag som inte är helt ovanliga. Om man genomför en experimentell studie kan det hända att de frågeformulär man använder kan vara för omfattande för att det skall vara lämpligt att placera dem i uppsatsens huvuddel. Det är då lämpligare att placera formulären i en bilaga så att inte den löpande framställningen störs. I samband med empiriska undersökningar kan det ibland vara lämpligt att förlägga beskrivningen av omfattande datamängder till en bilaga av samma skäl. Om man överväger att ha med en bilaga skall man alltså inte bara slentrianmässigt ta med den utan fundera över om materialet verkligen behövs.

5. ”Du skall inte stjäla”⁸

Andras texter är andras texter, dina texter är dina texter. Det är alltid, inte bara i vetenskapliga sammanhang, viktigt att göra klart och tydligt vad som är andra personers bidrag, idéer och formuleringar så att man inte ger sken av att de är ens

---

⁸ SOU (2000:100, sid. 141).

egna. Detta handlar om intellektuell hederlighet: Respekt för andra författare och respekt för läsarna. Detta gör man genom att sätta ut källhänvisningar, genom vilka man anger varifrån resonemang, resultat etc. kommer, samt genom att klart och tydligt ange när man citerar andra författare. Notera att detta även gäller texter som du själv har författat. Att inte göra det kallas för självplagiering.

Om man är otydlig med dessa saker riskerar man att plagiera andra författare (och/eller sig själv). Plagiat förekommer då en uppsats eller del av en uppsats är en imitation eller direkt stöld av en annan författares text (eller din egen). Detta är fallet då delar av en annan text används utan explicit citering märkta med citationstecken. Det är också plagiat då text stjäls och presenteras med smärre omformuleringar.

I bästa fall plagierar man bara genom att vara okunnig om hur man på ett korrekt sätt skall ange sina källor och hur man citerar. När man själv är nybörjare är det därför bra att i den första uppsatsversionen vara övertydlig med citat och källhänvisningar. Om man på det sättet är ärlig och upptäcker att framställningen till stor del bygger på att man citerar andra eller bygger på andras resonemang bör det ge uppsatsförfattaren en tankeställare om omfattningen på det egna bidraget.

I sämsta fall är plagiat en medveten stöld. Om sådana fall upptäcks anmäler den som upptäcker den, t ex handledare eller examinator, saken till institutionens prefekt. Om prefekten misstänker fusk anmäls studenten till universitetets rektor som beslutar om fallet skall prövas av universitetets disciplinnämnd. Om man fälls för fusk kan det leda till avstängning från undervisning och examination under viss tid.

Det finns flera olika program som genomsöker uppsatstexter och jämför dem med texter i dokument på nätet och i olika databaser och Nationalekonomiska institutionen använder något av dessa program.

5.1. Källhänvisningar

Syftet med hänvisningarna är dels att underlätta för läsaren att se vad som kommer från andra samt dels att verkligen i bibliotek eller på annat sätt hitta det som andra har gjort. Man skall helt enkelt utan ansträngning kunna gå tillbaka och kontrollera att det man skriver i uppsatsen om vad andra hävdar verkligen stämmer. I löptexten gör man då en sk källhänvisning. Källhänvisningen består av en beteckning, normalt sett författarens efternamn och det år verket trycktes, som hänvisar till det aktuella verket. Genom beteckningen skall man sedan lätt hitta verket i litteraturförteckningen. I avsnitt 4.8 gick vi igenom hur själva litteraturförteckningen skall ställas upp.

Antag att vi vill hänvisa till författaren A C Pigous verk *Studies in public finance* som vi använde som exempel på hur en bok skall beskrivas när vi tar upp den i litteraturförteckningen. Huvudregeln är att hänvisningen sker i löptexten, t.ex. "... Pigou (1963) hävdar att..." eller "... Pigou (1963, sid. 55) hävdar att...". Om man skall hänvisa till flera sidor skall man direkt ange vilka sidor som avses: Exempelvis "Pigou (1963, sid. 55-56)" hänvisar till sidan 55 och 56 och "Pigou (1963, sid. 55-57)" hänvisar till sidan 55, 56 och 57. Det finns andra sätt att lösa detta problem men de skall inte användas.

När skall man ange sida i källhänvisningen? Om man bara gör en allmän hänvisning till verket behöver man normalt sett inte ange sida om det är en artikel man hänvisar till medan man vanligen gör det om det är en bok. Skälet är att det normalt sett är lättare att hitta i artikeln än i boken, eftersom boken oftast är längre. Om man direkt citerar ett verk skall man dock alltid ange den sida eller de sidor på vilket citatet förekommer; nedan diskuterar vi i detalj hur man bör citera. Ibland räcker det inte med att bara ange sidan i källhänvisningen. Det kan t ex behövas att man anger att det man syftar på är en speciell fotnot, figur, tabell eller ekvation på sidan.

Ibland passar det kanske inte att direkta anföra en författares resonemang som i ovanstående exempel. Det kanske rör sig om en sammanfattning av ett resonemang som sträcker sig över flera sidor i verket man hänvisar till. Man kan då använda följande modell där hänvisningen ligger i slutet av ett stycke: "...vilket leder till att dödviktskostnaden måste beaktas. (Pigou 1962, sid. 33-34)".

Huvudregeln är alltså att fotnoter inte skall användas för källhänvisningar. Men källhänvisningar kan dock förekomma i fotnoter när det resonemang man för i fotnoten kräver hänvisning till en källa. Vi har också i fotnot 7 gett ett exempel på när det kan vara lämpligt att avvika från huvudregeln.

5.2. Citeringar

När man citerar använder man citationstecken. Med dessa anger man att man exakt återger vad någon annan skrivit. Inom svensk typografi är dessa symmetriska d.v.s. likadana vid citatets inledning och avslutning; "*Citerad text*".⁹

Citeringar kan ofta infogas i den löpande texten. Det kan då hända att man tar bort ett eller flera inledande ord i en mening på ett sätt som inte ändrar på innebörden i citatet. Detta bör tydligt markeras: "...*Citerad text*" där de tre punkterna alltså markerar att texten trunkerats. Samma metod kan användas om citat innehåller inskjutna bisatser som man inte vill citera: "*Citerad text, ..., som fortsätter*". Generellt gäller dock att man bör vara utomordentligt försiktig med att trunkera citat, eftersom betydelsen kan ändras. Om man gör det skall man dock vara mycket tydlig med vad man gjort. Citat som omfattar fler än 2 rader skall skrivas i ett eget stycke med indragen text på båda sidorna (allts bredare marginaler än omgivande text).

---

⁹ Om man skriver på engelska bör man använda den engelska typografiska konventionen med asymmetriska citattecken: Om man skriver på svenska och citerar en engelsk text bör dock den svenska typografiska konventionen användas.

”Where there is indirect damage, it ought to be added to the direct loss of satisfaction involved in the withdrawal of the marginal unit of resources by taxation, before this is balanced against the satisfaction yielded by the marginal expenditure.” (Pigou 1962, sid. 34)

När man gjort en citering skall man vara tydlig med varifrån citatet är taget, dvs med att göra en korrekt källhänvisning på det sätt som vi angett ovan och alltid med angivande av sidnummer.

Som nämnts ovan skall man vara återhållsam med att använda citeringar, som ju är andras formuleringar. På samma sätt ska man undvika grafiska citeringar, dvs att man kopierar eller scannar in andras diagram eller figurer. Likaväl som man skall formulera sina resonemang med egna ord, skall man illustrera sina resonemang med egna figurer.

5.3. Källkritik

Källkritik förekommer som ett väsentligt metodologiskt inslag i en del discipliner. Det gäller i synnerhet ämnet historia. Även om källkritik i princip är lika viktigt för alla ämnen varierar det på vilket sätt källkritik används. Det beror främst på att det är olika källor som används.

De källor som kommer i fråga i nationalekonomiska studier är ofta tidigare undersökningar. En annan viktig källa är datamaterial av olika slag. Datamaterial som används bör granskas noga med hjälp av den dokumentation som är tillgänglig. Även andra forskares granskningar av datamaterialet är av stort intresse. Syftet med en sådan granskning är att avgöra datamaterialets tillförlitlighet och ge läsaren en möjlighet att bilda sig en egen uppfattning om dess styrka och brister.

Vad beträffar resultaten av andras studier skall dessa användas med en kritisk förhållning. Undersökningar kan ha gjorts av intresseorganisationer eller politiska

organ. Man bör vara extra noggrann när man använder sådana undersökningar som underlag, eftersom det är rimligt att anta att de är tendentiösa.

Ett annat problem är auktoritetstro. En undersökning bör aldrig luta sig okritiskt mot andras resultat även om dessa är framtagna av välkända forskare eller är publicerade i välrenommerade tidskrifter. Det ligger alltid ett ansvar hos uppsatsförfattaren att granska argumenten och det empiriska materialet. Ett bra exempel som illustrerar detta problem är två artiklar publicerade i *European Economic Review*. Fölster och Henrekson (2001) gör en empirisk undersökning av hur storleken på offentlig sektor påverkar tillväxten, och drar slutsatsen att det föreligger ett negativt samband. I samma tidskrift ett par år senare gör Agell, Thoursie, Ohlsson (2003) en undersökning baserad på samma material och drar slutsatsen att ett sådant samband inte föreligger. Slutsatsen är att man ska vara mycket försiktig när man försöker se långt genom att ställa sig på andras axlar.

6.Handledningen

6.1. Inför första mötet med handledaren

När uppsatsförfattare och handledare skall matchas ihop görs det på följande sätt:

- De lärare som inför en termin handleder uppsatser anger inom vilka områden de handleder; minst ett av mikro, makro eller ekonometri samt därutöver tre specialämnen.
- En lista på ämnen för uppsatser sammanställs sedan bestående av samtliga handledares specialämnen samt mikro, makro och empirisk metod.
- Uppsatsförfattare väljer, genom att lämna in en särskild blankett, sedan tre ämnen från denna lista, varav minst ett skall vara mikro, makro eller empirisk metod.

- Studenter på kandidatuppsatskursen som inte hittat en uppsatspartner matchas samman med hjälp av sina valda ämnen.
- Handledare tilldelas sedan uppsatsprojekt vars författare valt något av de ämnesområden handledaren angett. Alla uppsatsförfattare informeras om på vilken grund matchningen gjorts, d.v.s. vilket ämnesområde som är den gemensamma nämnaren för handledaren och uppsatsförfattaren.

Det här innebär att inför det första mötet med handledaren kan och bör uppsatsförfattaren förbereda sig. Det sker genom att man preciserar en eller flera problemställningar inom det ämnesområde som varit grund för matchningen.

Idéer om lämpliga frågeställningar kan man få från den kurslitteratur man läst. Men man kan också få idéer genom att följa dagspressen och den ekonomisk politiska debatten. Ett annat sätt är att gå igenom lämpliga nationalekonomiska tidskrifter. Här skall ges några exempel på lämpliga nationalekonomiska tidskrifter eller tidskrifter med stark ekonomisk inriktning som alla finns på Stockholms Universitetsbibliotek:

Ekonomisk Debatt Utges av Nationalekonomiska Föreningen. Innehåller ledarartiklar av debattkaraktär som skrivs av redaktionen och vanliga artiklar inte sällan skrivna av kända ekonomiska debattörer eller forskare. Artiklarna kan dels redovisa resultat från olika undersökningar eller vara av debattkaraktär. Dessutom innehåller tidskriften diskussionsprotokoll från Nationalekonomiska Föreningens sammanträden. Eftersom där tas upp aktuella problem kan de vara intressanta att läsa för en uppsatsförfattare. Utkommer 8 gånger per år. Sedan 1996 publiceras artiklarna på webbplatsen <https://nationalekonomi.se/ED>.

The Journal of Economic Perspectives Utges av American Economic Association. Tidskriftens syfte är att vara en länk mellan aktuell forskning den intresserade allmänheten genom att bl.a. publicera forskningsöversikter

och analys av ekonomisk politik. Enskilda nummer är ofta uppbyggda kring ett eller ett par temata. Författare är internationellt etablerade forskare. Utkommer 4 gånger per år.

The Economist Internationellt ledande brittiskt veckomagasin med inriktning mot ekonomi och politik men även bevakning av vetenskap, teknik och kultur. Innehåller såväl korta nyhetsnotiser som längre översiktsartiklar. Utkommer en gång per vecka.

När man samlat på sig en eller ett par problemområden man är intresserad av är nästa steg att sätta problemformuleringen på pränt.

6.2. Den fortsatta handledningen

När man har fått sin handledare tilldelad och förberett sig med några problemområden skall den första kontakten med handledaren ske.

- Varje uppsatsförfattare bör själv ta ansvar för att kontakta sin handledare för att bestämma en tid för ett första möte.

Inför detta möte är det en god idé att se till att handledaren några dagar innan mötet får ta del av de problemställningar som du själv kommit fram till som en utgångspunkt för diskussionerna med handledaren om hur uppsatsens problemställning skall formuleras. Olika handledare bedriver nu sin handledning på olika sätt, men vi anser att alla studenter bör observera följande:

- Lämna aldrig Din handledare utan att ha bestämt en tidpunkt för nästa möte. Gör också klart med Din handledare vad det är du bör ha gjort till detta möte.
- Se till att handledaren inför varje möte i god tid får ta del av det material som skall diskuteras. Eftersom handledaren skall kunna gå igenom

materialet bör materialet lämnas så att handledaren har minst en arbetsdag mellan inlämning och ert möte.

- När handledningen närmar sig slutet kommer skrivandet in i ett mer intensivt skede. Samtidigt behöver man ofta mer omfattande synpunkter på uppsatsutkastet, på såväl formalia som innehåll. Medan handledaren kanske bara tittat på delar av uppsatsen inför de tidigare mötena måste nu hela uppsatsen gås igenom. Se till att färdigställandet av den sista utkastversionen av uppsatsen och sista mötet med handledaren planeras så att handledaren får inläsningstid och Du själv får tid att revidera uppsatsen inför inlämningen till institutionen.

Det finns fastställt av Institutionsstyrelsen hur mycket handledningstid man har rätt till: Under kursens gång har varje uppsatsprojekt rätt till minst 5 timmars handledning (d v s den tid då man skall få träffa sin handledare).

7. Uppsattsseminariet

Ett uppsattsseminarium består i huvudsak av tre delar: i) författarna presenterar uppsatsen (ca 15 min), ii) opponenterna diskuterar uppsatsen (ca 15 min), iii) examinator och övriga diskuterar (ca 15 min).

7.1. Att presentera sin uppsats

Författarna presenterar här uppsatsen för seminariedeltagarna. Presentationen kan exempelvis innehålla följande delar: i) En kort introduktion till ämnesområdet som mynnar ut i uppsatsens syfte och varför detta är viktigt och relevant, ii) tidigare forskning och en presentation av hur uppsatsen bidrar/relaterar till denna, iii) en beskrivning och motivering till den metod ni använt, iv) presentation av resultaten och slutligen, v) diskussion av resultaten och en självkritisk reflektion över uppsatsens styrkor och svagheter.

När ni presenterar uppsatsen är det viktigt att ni tänker på att åhörarna inte känner uppsatsens innehåll lika väl som ni själva. Var därför noga med att tydligt presentera och förklara vad ni har gjort. Minst lika viktigt är att motivera varför er uppsats är värd att läsas och vilket bidrag ni har gjort till den vetenskapliga litteraturen. Om ni som presentatörer förefaller ointresserade kommer publiken garanterat att tappa intresset och då kanske missa de viktiga resultat ni har att redovisa. Tänk också på att aldrig påstå något som ni inte kan backa upp vetenskapligt.

7.2. Att opponera på en annan uppsats

Opponentens uppgift är att granska uppsatsen, d v s att pröva om den undersökning som genomförts i uppsatsen är korrekt gjord och om de slutsatser som dras eller inte dras är rimliga. Som opponenter bör man planera en presentation som varar i ungefär 15 minuter. En lämplig disposition på oppositionen är denna: (i) Berätta hur oppositionen är disponerad, (ii) diskutera och problematisera uppsatsens syfte, metod och resultat, (iii) nämn eventuella formaliabrister samt (iv) ge en kort sammanfattning av de slutsatser om uppsatsen man dragit som opponenter.

Punkten (ii) bör uppta den största delen av presentationen.

Man bör tänka på följande när man planerar oppositionen:

- Se till att fokus är på det ekonomiska problemet som behandlats i uppsatsen.
- Försök utveckla ett samtal med författaren/författarna.
- Lagg vikt vid att granska om argumentation och analys i uppsatsen är korrekta och hållbara.
- Har uppsatsförfattarna beaktat möjliga alternativ till t ex metodval, hypotesformuleringar, tolkningar etc.

- Skilj på stort och smått. En brist som lätt kan avhjälpas förtjänar endast att nämnas. En brist som har konsekvenser för slutsatserna skall framföras med noggrann argumentation och förslag på åtgärder.

Under oppositionen bör man förstås vara vänlig och konstruktiv. Men att i ett akademiskt sammanhang endast berömma en uppsats är varken vänligt eller konstruktivt (det framstår snarare som ointresserat). Beröm som grundar sig på kritisk granskning är på sin plats. Glöm inte att målet är att uppsatsen skall bli så bra som möjligt, något som alla är intresserade av och inte endast författaren, eftersom uppsatsen som vetenskaplig produkt ökar vår förståelse av det behandlade problemet.

Det allra sista vi vill nämna om oppositionen är diskussion av s k formaliabrister i uppsatsen; alltså brister i uppsatsen utifrån den norm som vi beskrivit i bl a avsnitt 4 och i synnerhet sådant som rör uppsatsens typografiska utformning etc. Ett mycket vanligt fel bland opponenter är att använda en stor del av den begränsade seminarietiden till en omfattande diskussion av sådana brister. Följande regel skall därför följas:

- Ta endast upp väsentligare brister i formalia i mån av tid och som sista punkt innan oppositionen sammanfattas. Detaljer kan efter seminariet skriftligen förmedlas till författarna (och examinatoren).

7.3. Att försvara uppsatsen

Att försvara handlar om att argumentera för hur ni har resonerat för att komma fram till det ni har gjort. Det handlar inte alltid om rätt eller fel i en absolut mening. Det rör sig oftare om relevansen av de argument som finns presenterade och vikten av det som har utelämnats. Det är viktigt att försöka utveckla ett samtal med opponenter där ni diskuterar opponenterens kommentarer. Försök vara tydlig genom att förklara vad ni har gjort i uppsatsen, när ni får en fråga. Om en invändning mot

uppsatsen tas upp, räcker det inte att hålla med utan man bör i så fall utveckla varför man håller med. Underskatta inte betydelsen av försvaret.

7.4. Hur bedömer examinatorn uppsatsen?

Bedömningen av specialarbetet sker på basis av uppsatsen och den muntliga presentationen och försvaret av uppsatsen på seminariet. Uppsatsens vetenskaplighet bedöms efter kriterier som nämnts ovan. Slutbetyget är en sammanvägning av dessa aspekter. Det är vanligt att examinator talar med handledaren för att t ex få en uppfattning om hur självständigt arbetet skett. Författarnas presentation och försvar av uppsatsen kan ge information om självständighet och klarhet i analysen.

En sådan vägning blir naturligtvis subjektiv med däremot inte godtycklig. Detta innebär att olika examinatorers sammanvägda bedömning inte nödvändigtvis behöver vara identisk. Detta är naturligt vad gäller bedömningar av flera kvalitativa dimensioner i ett arbete som skall vägas samman till ett aggregerat mått - ett betyg.

8. Avslutning

Syftet med den här uppsatsen har varit att beskriva vilka krav som ställs på ett specialarbete i nationalekonomi vid Stockholms universitet samt att beskriva de regler som gäller för uppsatsens utformning. I framställningen har vi betonat vikten av att en korrekt vetenskaplig procedur följs; att den undersökning man genomfört och de resultat man kommit fram till presenteras på ett sätt som gör det möjligt för andra att förstå vad man har gjort. Det skall vara möjligt för en läsare att i princip kunna se alla steg i en argumentation och oberoende av författaren upprepa processen, d.v.s. genomföra en replikation av studien.

Om man inte korrekt redovisar hur man kommit fram till ett visst resultat saknar resultatet värde. Om man påstår att ett visst sakförhållande gäller, men inte kan visa det genom t.ex. en korrekt utförd empirisk undersökning eller genom analys av en teoretisk modell har man i ett vetenskapligt sammanhang inte visat någonting:

”Nog finns det mål och mening i vår färd - men det är vägen, som är mödan värd.” (Boye 1992, sid. 301)

9. Tack

När vi skrev version 1.0 av denna instruktion fick vi värdefulla synpunkter från Tomas Restad, Claes Henric Siven, Peter Thoursie och Hans Wijkander. Inför utformningen av version 1.1 har vi dessutom fått synpunkter och påpekanden från studenter i Nationalekonomiska ämnesrådet (NekÄR). Bland annat har avsnittet ”6Handledning” tillkommit som ett resultat av dessa synpunkter. Förändringar till version 1.3, 1.4 och 1.5 har i allt väsentlig varit motiverade av kursplaneändringar.

10. Litteraturförteckning

Agell J, H Ohlsson och P Skogman Thoursie (2005) “Growth Effects of Government Expenditure and Taxation in Rich Countries: A comment”, under utgivning i *European Economic Review*. Också tillgänglig som Research Paper 2003:14, Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet.

Boye, K (1992) *Dikter Kallocain Kris*, Bonniers, Stockholm.

Buchanan, J M (1979) What should economists do? sid. 1 37 i Buchanan, J M, *What should economists do?*, Liberty Press, Indianapolis. Ursprungligen publicerad i *Southern Economic Journal*, vol. 30, sid. 213 22, 1964.

- Carroll, L (1983) *Alice i underlandet*, Bonniers Juniorförlag AB, Stockholm.
- Fölster, S och M Henrekson (2001) "Growth Effects of Government Expenditure and Taxation in Rich Countries", *European Economic Review*, vol. 45, sid. 1501-1520.
- Hellmark, C (1991) *Typografisk handbok*, Ordfront & Ytterlids, Stockholm, Falkenberg.
- John av Salisbury (1992) *Metalogicon*, bok 3, kapitel 4, 1159. Citerad från *The Oxford dictionary of quotations*, 4th ed., Partington, A (red), Oxford University Press, Oxford.
- Kursplaner (2017) Nationalekonomiska institutionen, Stockholms universitet.
- Newton, I (1992) Letter to Robert Hook, 5 feb 1676, sid 416 i Turball, H E (red), *Correspondence of Isaac Newton vol. 1*, 1959. Citerad från *The Oxford dictionary of quotations*, 4th ed., Partington, A (red), Oxford University Press, Oxford.
- Svenska språkrådet, (2017), *Svenska skrivregler*, fjärde upplagan, Liber, Stockholm.
- SOU 2000:100, Bibeln. *Gamla testamentet I. (1 Mos 2 Kung)*. Bibelkommissionens utgåva Stockholm.
- Tegnér, E (1943) Epilog. Vid Magister-Promotionen i Lund 1820. Av Promotor, sid. 151 159 i Tegnér, E *Dikter*, Albert Bonniers F örlag, Stockholm.
- Watts, M (2002) "How economists use literature and drama", *Journal of Economic Education*, vol. 33, sid. 377 386.
- Wilhelm av Ockham (1983) "Ur 'Summa totius logicae'" , sid. 375 396 i Marc-

Wogau, K (red), *Filosofin genom tiderna. Antiken. Medeltiden. Renässansen.*
Texter i urval, Bonniers, Stockholm.